

Democratische Politie

Studiedag Centrum voor Politiestudies
6 november 2014
PAC, Gent

Democratische Politie | Centrum voor Politiestudies
6 november 2014 | PAC, Gent

Democratische politie?

“What are the police good for” (Manning, 2014)?

- Ofwel: wat moet politie doen? Is criminaliteitsbeheersing hun enige taak?
- Politiewerk = de bescherming van mensenrechten
- Verondersteld wordt dat politie neutraal is namens de staat, en loyaal.
 - Maar loyaal aan welke principes? Actie namens welke overheid? Toegewijd aan elke wet, ongeacht de impact? Beschikbaar in elke crisis, ook bij een revolutie? Beschermen van welke waarden? (Manning, Elmer & Brooks, 2014)
- Rol van politie (en visie erop) wijzigt doorheen de tijd
 - Wat zijn eisen voor een rechtvaardige, correcte, democratische politie? Wie controleert de controleurs?

Politie kan de democratie versterken?

- Hoe? Zorgen voor werkgelegenheid, veiligheid en waarborgen van democratische procedures zoals stemrecht en betogingen
- Bedreigingen voor democratisch functioneren: corruptie, collusie
- Politie is dan ook idealiter een 'model van decorum, eerbaarheid en beheersing'
- Maar deze andere rol van politie is nooit uitgebreid bestudeerd wegens focus op crime control taak

Democratie als thema in politieonderzoek

- Jarenlang geen aandacht aan besteed in onderzoek
- 'the Democratic Policeman' (Berkeley, 1969): stelde democratisch gehalte van politie in vraag
- Tot de jaren '90; nieuwe uitdagingen (Oost-Europa), bedreigingen, nieuwe vormen van policing (grensoverschrijdend, global)
- Men beseftte dat men er in eerder onderzoek vanuit was gegaan dat policing democratisch van aard was
- Onterechte focus op crime control taak van politie
 - de politie moet omgaan met problemen van de maatschappij, its 'dirty work' (Hughes, 1958)
- Maar: mandaat van politie in een democratische maatschappij gaat verder dan crime control!
- Thema's als eerlijkheid, gelijkheid en etnic profiling komen aan de orde (o.a. Skolnick & Bayley)

Toetsen van democratisch gehalte politie aan fundamentele principes

- Hoe?
- John Rawls, Theory of Justice (1971)
- Principes:
 - *Alle functies staan open voor iedereen op basis van concurrentie*
 - *Beleid moet gebaseerd zijn op het 'Difference Principle' (als beleid invloed heeft op bestaande ongelijkheden moet het ten bate zijn van de minst-bevoordeelden)*
 - Vertaald naar politie:
 - politie moet streven naar minimale "harm" (=eed van Hippocrates) -
> een actie moet bestaande ongelijkheden niet vergroten

Principes toegepast: vuistregels voor een democratische politie

In het kader van democratische politie kunnen we verwachten dat politie:

- **bepert en beheerst** is in het omgaan met burgers en **eerlijk** in procedure;
- in grote mate **reactief** is ten aanzien van de klachten van burgers, terughoudend en sporadisch, en niet als gevolg van frequente geheime interventies of grootschalige operaties;
- **gelijk** is in haar toepassing van **dwang** ten aanzien van alle bevolkingsgroepen, in de tijd en in de ruimte;
- **eerlijk** is bij aanwerving, interne evaluatie, promotie en demotie, transfers en tuchtbeleid ten aanzien van werknemers, politiemensen en burgers;
- **competitief** is in een omgeving waarin private politie, vigilante groepen, ad hoc burgergroeperingen, groeien met het oog op zelfhulp en wraak;
- **accountable** en verantwoordelijk is voor haar acties, zowel individueel als organisationeel

Wat met efficiëntie en effectiviteit?

Wat valt niet onder de verwachting? **Efficiëntie** en **effectiviteit**

Politie kan niet **efficiënt** zijn:

- de aard van haar mandaat: beperkte middelen, vaste strategieën en tactieken
- budgetten worden niet marktconform bepaald en personeel heeft een zeer sterk statuut

Politie afmeten aan de hand van haar **effectiviteit** kan leiden tot:

- niet-democratische activiteiten
- risico's voor minder bevoorrechte klassen

En nu naar vandaag...

We nemen de vuistregels onder de loep:

• Voormiddag:

- De positie en de rol van de burgemeester (dr. Ruth Prins)
- Loyaal aan wie? Wiens regels moet men volgen? (prof. van Goethem)
- Rechtstreeks verkozen politiechef in de UK (prof. Crawford en Sophie Chambers)
- Internal fairness / interne democratie en eerlijkheid inzake personeel (Dirk Van Nuffel)

• Namiddag: workshops

- Workshop 1: controle op politie (accountability)
- Workshop 2: elected democracy of the police (beleid)
- Workshop 3: externe controle (vakbonden en media)

Debat : parlementaire controle (olv. Prof. Reynaert)

Afsluiting: Evelien De Pauw

